

MOTIVAČNÉ AKTIVITY S DETSKÝM ČITATEĽOM

MGR. MICHAELA DÚCSOVÁ
ING. VIERA RISTVEJOVÁ

The Library for the Youth of the City of Košice has arranged the 10th annual educational seminar for librarians and teachers called Motivational Activities for Children Readers. Due to the COVID-19 pandemic, the seminar was held online from 16 to 17 June 2021. The aim of the event was to show participants specialized in children readers how to organize virtual events innovatively and successfully. The seminar provided the opportunity for librarians from Slovakia and the Czech Republic to share knowledge and experiences on how to deal with issues related to the current pandemic situation.

Keywords: library events; children reader; online activities; motivational activities

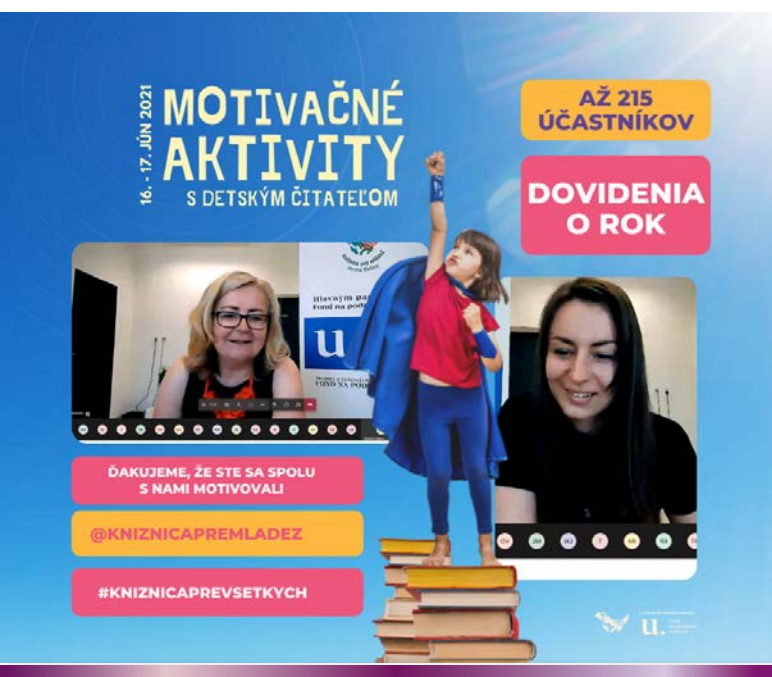
✉ viera.ristvejova@kosicekmk.sk
michaela.ducsova@kosicekmk.sk

🏠 Library for Young Readers of the
City of Košice

Kukučínova 2
043 59 Košice

🌐 www.kosicekmk.sk

Knižnica pre mládež mesta Košice pripravila 10. ročník odborného vzdelávacieho projektu *Motivačné aktivity s detským čitateľom*. Webinár sa uskutočnil 16. – 17. júna 2021, využíjúc online priestor rovnako ako väčšina knižníc na podujatia realizované počas obdobia pandémie COVID-19. Cieľovou skupinou boli pracovníci špecializujúci sa na detského čitateľa, čomu zodpovedal aj program usporiadateľom zostavený tak, aby invenčne ponúkol ukážky novátorských online podujatí a zároveň poukázal na kreatívny prístup kolegov na riešenie covidovej situácie v rôznych knižniciach na Slovensku, a taktiež v Česku v Hodoníne.

Na webinár bolo prihlásených rekordných 215 účastníkov, preto sa predpokladalo, že návody a záujem o spôsoby, ako sa dá úspešne a vo veľmi krátkom čase preorientovať na prácu v online priestore, ale aj o informácie a postupy, ako je možné v novovzniknutej situácii ďalej pracovať s detským čitateľom, aby s ním knihovníčka/knihovník nestratili kontakt, sú správne a náležité.

V prvý aj druhý deň seminára odznelo šesť príspevkov, v ktorých lektori opísali osobné skúsenosti s komunikáciou a prácou s čitateľmi na diaľku, ako sa im darilo, respektíve nedarilo prenášať knihu a čítanie do súkromia ich „obývačiek“ a ponúkli ne jeden skvelý tip, ako sa v knižnici vynašli a časom zdokonalili spoluprácu knihovníka a čitateľa.

Pracovníčky Knižnice pre mládež mesta Košice Viera Ristvejová a Michaela Dúcová v mene organizátora priblížili čitateľom časopisu Knižnica odpre-

zentované videopríspevky počas oboch dní webinára a zamerali sa na najdôležitejšie aspekty smerujúce k motivácii čítať. Odborné postrehy a poznatky poskytla pri analyzovaní jednotlivých príspevkov skúsená pedagogička a vedecká pracovníčka Ludmila Hrdináková z Katedry knižničnej a informačnej vedy Filozofickej fakulty UK v Bratislave.

DEŇ PRVÝ

Prvý deň webinára zhrnula Viera Ristvejová, marketingová pracovníčka Knižnice pre mládež mesta Košice.

● KEĎ PRÍBEHY MAJÚJ A OBRAZY ROZPRÁVAJÚ

Markéta Andričíková, UPJŠ v Košiciach

Lektorka Markéta Andričíková majúc na mysli známy čínsky citát „Jeden obraz vydá za tisíce slov.“, ponúkla celú škálu výborných nápadov, ako sa dá pracovať s knihou. Zároveň poukázala na skutočnosť, že najprirodzenejším poznávaním pre človeka je poznávanie prostredníctvom obrazov a z nich odvíjajúcich sa príbehov, pričom upozornila na skutočnosť, že tak ako sa literatúra prihovára slovami, tak umenie to zvláda cez farby a tvary. Lektorka uviedla kreatívny návod, ako integrovať prácu s obrazom do knižničných podujatí, konkrétne si zvolila knihu Jany Bodnárovej *Moja prvá galéria*, ktorá dieťa sprevádza umením a ukazuje, ako vstúpiť do obrazu, čo si všímať, ako o obraze uvažovať. Vzhľadom na to, že spisovateľka do knihy zakomponovala maľby s potenciálom príbehu, napríklad maľbu renesančného maliara Lorenza Costu (*Koncert*), maliara Józsefa Rippl-Rónaia (*Flox a Filox*) či Simoneho Martiniho (*Zázračná záchrana dieťaťa padajúceho z balkóna*), ktoré sú dotvorené ilustráciami Miloša Koptáka a Denisy Stanislavovej, môžeme sa s deťmi zamýšľať nad tým, čo asi predchádzalo zachytenému výjavu a ako by mohol príbeh pokračovať. Vždy, samozrejme, vychádzame z konkrétneho historického artefaktu. Spolu s deťmi si môžeme všímať detaily a rozprávať o nich. V súčinnosti s touto aktivitou sa deťom darí najst a spoznávať nové slová, učia sa spolu a zároveň dochádza k tvorivosti. Taktiež môžeme navrhnúť, aby na obrázky (xeroxové kópie ilustrácií) niečo dokreslili, doplnili.

Lektorka zdôvodnila, že všetky hravé aktivity pomáhajú deťom dopĺňať príbeh, rozvíjať detskú fantáziu a nevtieravou, veľmi atraktívnou formou nenápadne priučať niečomu novému, v tomto prípade spoznávajú slávne umelecké diela, maliarov či druhy výtvarnej techniky. Dôležité je prihliadať na vyspelosť poslucháča, čitateľa.

Jednou z odporúčaných aktivít, s ktorou sa dá veľmi zaujímavo pracovať, sú názvy obrazov, ich priradovanie k dielam či dopĺňanie. Takýmto spôsobom môžeme vybrať niekoľko obrazov a ponúknuť rovnaký počet názvov. Úlohou je vytvoriť dvojice. Pohrať sa môžeme tiež postupným odkrývaním štvorcov (ako pri pexese). Spoločne hádame, ktorý obraz a kde sa ukrýva. Vymýšľame nové názvy podľa toho, čo na obraze vidíme. Rozvíjame interpretačné schopnosti, spoznávame nové veci a slová, skladáme nové príbehy.

Všetky tieto nápady môžu inšpirovať k podobným aktivitám s inými knihami. Počas webinára v diskusnom chate sme zaznamenali niekoľko overených titulov, napríklad *Olívia a tajomstvo starých hodín* (Zuzana Konopásková, Lucia Hanus), *Rozprávky z palety* (Ján Uličniansky, Peter Palík) a *Ako umelci vidia svet* (Katarína Kosánová, Andrea Gregušová).

● KRAJINA, KDE JE VILA VILÔČKA

Renáta Hlivková, Knížnica pre mládež mesta Košice

KRAJINA, KDE JE VILA VILÔČKA (3 roč.) Renáta Hlivková, KMK

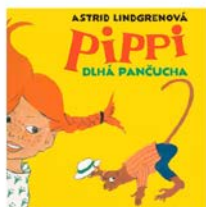
TÉMA

- priblíženie reálií krajiny
- priblíženie kontextu

METÓDY

- Výklad
- čítanie ukážky
- kontakt s knihou/knihami
 - rivalita
- test
- presah

aj pre deti, ktoré nečítajú
informačné, faktografické

Renáta Hlivková sprostredkovala podujatie určené pre mladšiu vekovú kategóriu žiakov základných škôl. Zábavnou formou ponúkla informácie nielen o živote a tvorbe známej spisovateľky Astrid Lindgrenovej, ale aj o krajine, v ktorej žila a tvorila.

Lektorka počas podujatia preferovala výklad. Začala „prevedením“ detí výstavkou kníh zostavenou z titulov náučnej a krásnej literatúry. Ukážkou titulov vizuálne umocnila fixáciu získaných informácií o základnom delení literatúry. Výklad vecne striedala s pútavým rozprávaním o Švédsku, opisom krajiny, vymenúvaním známych rodákov (Alfred Nobel a jeho cena a i.), vysvetlila geografické pojmy (svetové strany, ostrov, polostrov a ako pomôcku využívala glóbus). Ukázala obrázok známej dievčenskej tváričky s pehami a hrdzavými vrkôčikmi, čím umocnila fakt, aké je dôležité predkladať informácie primerané veku účastníkov podujatia.

V zmysle motto „*Krásne je rozprávať a ešte krajšie počúvať.*“ dopĺňala lektorka svoje rozprávanie o Pippi Dlhej Pančuche vsúvaním zaujímavých detailov zo života autorky. (Do pozornosti dala knihu *Deti z Bullerbynu* zachytávajúcu spomienky z autorkinho detstva.) Rozprávanie spestrila čítaním úryvku o tom, ako Pippi ide do školy. Deti sústredene počúvali, pretože boli vopred upovedomené o súťažiach a vedomostnom teste, ktoré ich čakali na záver. Dobre fungujúca motivačná fáza vyvolá súťaživosť a väčší záujem o nové informácie i snahu zapamätať si čo najviac.

Po dlhšom rozprávaní a čítaní deti potrebovali trochu pohybu a zábavy. Ako vhodná sa javila malá rozcvička (ideálny je nejaký zábavný cvik na šikovnosť, ktorým sa rozhybe telo aj mozog). Lektorka túto fázu nazvala „Mozgový strečing“. Potom nasledovali avizované súťaže a testy, ktoré sú výzvou a zároveň zábavou. Deti ani nezistia, že sa s nimi memoruje s cieľom uchovať v pamäti to podstatné. Nakoniec bola výzva, aby doma niečo nakreslili, napríklad ako šla Pippi do školy a pri ďalšej návšteve knižnice si z nich môžu urobiť výstavku, prípadne môžu písať listy adresované Astrid Lindgrenovej, o ktorej je známe, že ich počas života dostávala množstvo, napriek tomu na všetky osobne odpisovala. Ak sa podarí deti dostatočne zaujať, ide určite o prvý krôčik k tomu, aby po odporúčanej knihe siahli a dozvedeli sa o Pippi viac.

● DETI, HURÁ DO ČÍTANIA (NAŽIVO VERZUS ONLINE)

Zlatica Brodnianska, Krajská knižnica L. Štúra vo Zvolene

Podujatia v knižnici sú oddávna prioritne zamerané na deti a inak tomu nie je ani vo zvolenskej krajskej knižnici, ktorá má za sebou realizáciu množstva podu-

jatí organizovaných práve s cieľom propagovať čítanie a literatúru u detského čitateľa. Aj preto sa v spolupráci s pedagógmi základných škôl pustili do realizácie projektu *Deti, hurá do čítania*, ktorého zámerom je príprava podujatí primárne založených na stretnutiach s autormi a ilustrátormi kníh pre deti. Cieľom je vzbudiť záujem o samotné čítanie, zaujímavou formou odovzdávať informácie o pôvodnej slovenskej tvorbe a popritom podporiť a rozvíjať aj iné zručnosti. Jednoducho povedané, nielen koexistovať, ale taktiež úzko spolupracovať so školami a ich pedagógmi.

Nepriaznivá epidemiologická situácia tieto činnosti knižníc prerušila a jediným nástrojom na spojenie sa s čitateľskou verejnosťou sa pre knihovníkov vo Zvolene stal internet a sociálne siete. Knihovníci preto videovstupom podporili celoslovenskú kampaň *Les ukrytý v knihe*, začali s prípravami videí z tvorivých dielní a sprostredkovali online stretnutia so spisovateľmi. Postupne prešli k príprave krátkych zábavných animácií, ktoré boli určené na oživenie dištančného vzdelávacieho procesu. Medzi najobľúbenejšie sa zaradil videoskeč k významnému životnému jubileu spisovateľky Gabriely Futovej, animácia k 100. výročiu narodenia spisovateľa Ruda Morica a videoklip k informačnej výchove. Nechýbali ani videoprezentácie knižných noviniek. Všetky programové novinky mali aspoň čiastočne nahradiť tradičné prezentačné podujatia, ale najmä docieľiť, aby knižnica ostala v povedomí svojich používateľov.

Online aktivity majú väčší dosah, môžu osloviť širšiu cieľovú skupinu a sú zrejme efektívnejšie, pokiaľ ide o priestor, kapacitu či čas. Vizualizácia príbehov navyše pomáha lepšie porozumieť textu a knihovníci profesijne rastú, získavajú nové poznatky a technické zručnosti. Napriek tomu sa zaiste zhodneme, že online podujatia nemôžu plnohodnotne nahradiť osobné stretnutia s dynamickou vzájomnou komunikáciou, spoločnou diskusiou či kreatívne aktivity cielene ponúkané rovesníckym subkultúram, a to najmä z emocionálneho hľadiska.

● PRIEREZ PROGRAMOV PRE 1. STUPEŇ ZŠ

Alena Prikrylová, Mestská knižnica Hodonín

Zvládnuť techniku čítania je viac ako náročné. Alena Prikrylová z hodonínskej knižnice ukázala, ako sa knižničné online podujatia dajú integrovať do vyučovacieho procesu tak, aby pomáhali pedagógom v nácviku čítania a čítania s porozumením. Lektorka od-

PROGRAMY PRE 1. STUPEŇ ZŠ Alena Prikrylová, Mestská knižnica Hodonín, ČR

1. stupeň – obdobie počiatočného čitateľstva

- nácvik techniky čítania, prvé kroky samostatného čítania, prekonávanie bariér
- presun zamerania pozornosti na ďalšiu dôležitosť
- obsahy: rozprávky a vepšiky, úryvky z večerníčkov
 - blízkosť rozprávky a blízkosť vepšikov

poručila využívať nielen knihy, ale aj zábavné aplikácie a služby, napríklad Jamboard, Wordwall, Mentimeter, Padlet či Quizii. Online nástroje sú ľahko dostupné a ponúkajú nekonečné spektrum možností kvízov, interaktívnych lekcí a aktivít, ktoré sa dajú prepájať s čitateľskými aktivitami atraktívnymi tak pre mladšie, ako aj staršie vekové kategórie, napríklad pri mladších žiakoch využíva mobilný telefón, aby spolu absolvovali úvodnú „prechádzku“ a oboznámili sa s priestorom knižnice, a tak vytvára pre nich online videozáznam. Potom už spoločne vstupujú do rozprávkových príbehov. Hádajú rozprávkové postavičky – hľadajú a priradujú k sebe známe knižné dvojice, využívajú kartičky v Jamboarde. Lektorka ukazuje obálky rozprávkových kníh a zároveň knihy reálne dostupné v policiach knižnice, pričom si z niektorých prečítajú motivačné ukážky. Deti tak nadobúdajú pocit, že sú naozaj na návšteve v knižnici a aktívne sa zapájajú do podujatia. Vo Wordwalle absolvujú súťažné kvízy k vybraným knižným hrdinom a kanál YouTube im pomôže spoznávať autorov. Pre starších žiakov je tu možnosť zaradiť aj matematické úlohy (matematické rozprávky). Pomocou šifrovacích tabuliek vytvorených v Jamboarde počítajú príklady a odkrývajú tajničky, ktoré ukrývajú názvy kníh, knižných hrdinov, mená spisovateľov a pod. Ide o vhodný spôsob medzipredmetových prepojení zameraných súčasne na čitateľskú, resp. literárnu a matematickú vedomosť či zručnosť. Samozrejme, výber literatúry a náročnosť podporných nástrojov je vždy potrebné robiť s prihliadnutím na vekovú kategóriu a vyspelosť čitateľov.

● UKÁŽKA PROGRAMOV PRE MŠ ONLINE I NAŽIVO

Svatava Hýbnerová, Mestská knižnica Hodonín

Svatava Hýbnerová prostredníctvom knihy Petra Horáčka *Dlouhá cesta* odprezentovala dve ukážky

programov určených deťom v predškolských zariadeniach. Keďže práve v tomto veku dochádza k prvotnému formovaniu vzťahu dieťaťa ku knihe, knižnici a čítaniu, je naozaj veľmi žiaduce pripravovať vhodné motivačné podujatia. Deti sa zoznávajú s knižnicou a jej fungovaním, ale i s knihovníčkou, ktorá im predčíta, hrajú sa so slovíčkami a veľa memorujú, a tak spoznávajú vždy niečo nové. Využívaním vhodných kníh sa začína s postupným formovaním a výchovou budúcich čitateľov. Odprezentované aktivity s využitím interaktívnych prvkov zaujímavým spôsobom predstavili knižnicu ako čarovné miesto plné rozprávkových a dobrodružných príbehov, pričom lektorka oboznámila deti nielen so samotným priestorom, ale hravým spôsobom aj s knižným fondom, zameriavajúc sa na slovnú zásobu a porozumenie textu. Nezabudla sa venovať detailom, farbám a drobným predmetom na ilustráciách, a tak upriamiť pozornosť aj na vizuálne a sluchové vnímanie. Za povšimnutie stojí vhodné prepojenie slova, pohybu a multisenzorických prístupov s využitím zmyslových podnetov, ktoré úspešne využíva liečebná pedagogika.

● SVETOVÉ KNIŽNICE POD LUPOU

Lucia Borovská, Knižnica pre mládež mesta Košice

Knižnice už dávno neslúžia výhradne na vypožičiavanie kníh. Postupne sa transformujú na multifunkčné a kreatívne centrá. Predbiehajú sa v ponuke novátorských podujatí, pracujú, resp. spolupracujú na komunitných projektoch, usporadúvajú vzdelávacie workshopy, sprístupňujú výstavy a zároveň sú veľmi aktívne na sociálnych sieťach. Robia všetko preto, aby sa prispôbili požiadavkám moderného používateľa.

Lucia Borovská v zaujímavom zostrihu videí ponúkla osem knižníc (podľa vlastného výberu) z rozličných častí sveta s cieľom inšpirovať a dozvedieť sa o inováciách a nápadoch v „susedných“ knižniciach:

- **Seattle Public Library** (Seattle, USA) ponúka niekoľko programov pre deti, tínedžerov a dospelých. V rámci vzdelávacieho programu *Teen Library Challenge* (*Teenegerská knižná výzva*) knižnica zverejnila šablónu s úlohami na webovej stránke a počas prázdnin sa čitatelia mohli zabaviť plnením jednotlivých úloh (napísať básň, prečítať komiks či pozrieť si film natočený podľa knižnej predlohy a pod.). Za splnenie úloh sa
- čitatelia mohli dostať do žrebovania o rôzne ceny, ako napríklad voľný vstup do miestneho múzea. V programe *Storywalks in the park* (*Prechádzka príbehmi v parkoch*) knižníci pripravili pre deti výber kníh o prírode, podľa ktorých absolvovali prechádzky parkom. Každá prechádzka bola tematicky spojená s jednou knihou s cieľom prepojiť detského čitateľa s prírodou. Ukážka a ilustrácie z knihy by mali motivovať k dočítaniu samotného diela.
- **Birmingham Library** (Birmingham, Veľká Británia) ponúka program *Bookstart* (*Knižné začiatky*), ktorý je určený pre deti do päť rokov. V rámci neho knižnica ponúka hmotné balíčky, ktoré obsahujú dvojazyčné či interaktívne knihy. Balíček je darom pre začínajúcich čitateľov vo veku od nula do päť rokov, ale obsahuje aj priložený zoznam vhodných aktivít na doma. Knižnica zároveň úzko spolupracuje s detskými centrami, škôlkami a tiež zdravotnými strediskami.
- **The Kansas City Public Library** (Kansas, USA) čitateľom ponúka možnosť objednať si či rezervovať služby na vopred určitý čas. Napríklad služba *Book a Youth Librarian* (*Zarezervuj si knihovníka*) ponúka možnosť spojiť sa s knihovníkom, aby pomohol s výberom kníh, životopisom či inými službami.
- **The New York Public Library** (New York, USA) sa môže pochváliť programom *Insta Novels* (*Príbehy na Instagrame*). Využíva instagramovú platformu na to, aby originálnym spôsobom (prostredníctvom príbehov) prezentovala knižnú klasiku, ako je napríklad *Alica v krajine zázrakov*.
- **Yarra Plenty Regional Library** (Ivanhoe, Austrália) je známa projektom *Reading Dogs* (*Čítajúce psíky*), ktorý je aktívny a veľmi obľúbený v austrálskych knižniciach už od roku 2012. Na rozvoj čitateľských zručností úspešne využívajú zvieratká, ktoré sú ideálnymi spoločníkmi. Čítajúce dieťa oddane počúvajú a hlavne ich nikdy nekritizujú.
- **Městská knihovna Antonína Marka Turnov** (Turnov, Česko) prišla so šikovným nápadom – novovytvorenou aplikáciou *Čtenářský metr* (*Čitateľský meter*) na podporu čítania u detí od narodenia do 15 rokov. Deti si v nej vedia vybrať vhodnú knihu, a ak si ju prečítajú a označia, aplikácia im ju automaticky načíta do osobného čitateľského metra. Kto nevie alebo nechce využívať aplikáciu, môže použiť aj obyčajný krajčírsky meter.

- **Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana** (Uherské Hradiště, Česko) zaujala projektom *Najdi kamínek a přečti si (Najdi kamienok a prečítaj si)*, ktorý bol venovaný deťom pri príležitosti dňa detí. Sto kamienkov s maľbami knižných postáv bolo rozmiestnených v centre mesta a deti pátrali nielen po nich, ale aj po názvoch kníh, v ktorých sa postavy nachádzajú.
- **Oravská knižnica Antona Habovštiaka** (Dolný Kubín, Slovensko) a jej projekt *Čítanie v skriní* je príkladom toho, že deťom niekedy stačí úplne málo, v tomto prípade skriňa vyrobená z masívneho dreva ukrývajúca vankúšik, poličku s knihami a svetielko – avšak najmä zaujímavé čitateľské „útočisko“.

DEŇ DRUHÝ

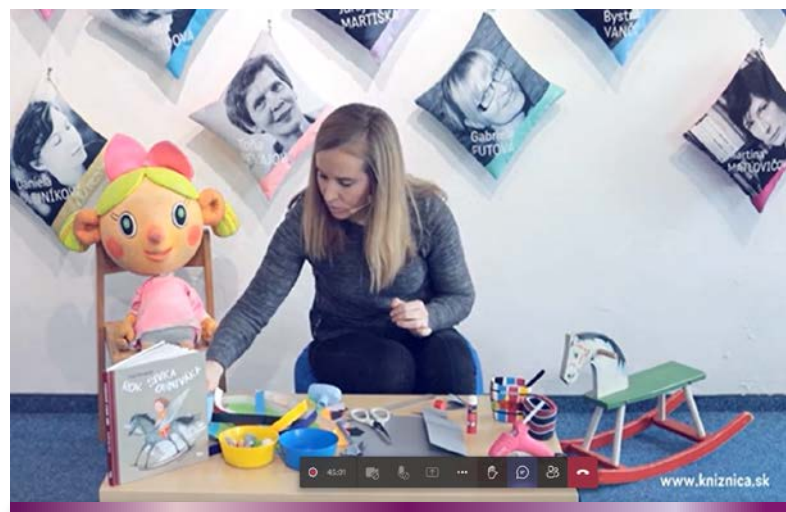
Druhý deň webinára zosumarizovala Michaela Dúcsová, spisovateľka a knihovníčka Knižnice pre mládež mesta Košice.

● ZĎALEKA A PREDSA ZBLÍZKA – ONLINE AKTIVITY PRE DETI

Barbora Krajč Zamišková, Mestská knižnica mesta Piešťany

Vysokoškolská pedagogička, herečka a bábkoherečka Barbora Krajč Zamišková v úvode príspevku skonštatovala, že hoci ich knižnica oslávila 95. narodeniny, nie je to žiadna „starenka“, ale inštitúcia, ktorá ide s dobou. Aj preto už v marci minulého roka knihovníčky spustili prvé online aktivity. Museli sa prispôbiť novej situácii, okrem iného napríklad naučiť sa pracovať s kamerou či s mikrofónom. Vo svojich aktivitách prezentovali významných slovenských au-

torov napríklad Jána Uličianskeho, Braňa Jobusa, ale i Máriu Ďuričkovú, Ľudmilu Podjavorinskú a mnohých iných. Okrem klasickej spätnej väzby dostali pozitívne ohlasy aj od pedagógov, ktorí využili videá ako učebnú pomôcku. Často reagovali na konkrétne video, ktoré motivovalo deti navštíviť knižnicu s cieľom vypožičať si knihy súvisiace s prezentáciou. Deťom sa takéto oživenie hodín veľmi páčilo. Pracovníci knižnice nezaháľali a v priebehu týždňov a mesiacov vytvorili viac ako dvesto aktivít. Videá natáčali na všetkých oddeleniach knižnice, čím mohli prilákať do svojich zaujímavých priestorov nových potenciálnych čitateľov. V rámci *Motivačných aktivít* prezentovali dlhšie video, v ktorom zaujímavým spôsobom zostrihali všetky online aktivity, ako *Čítame cez web*, *Zázračný oriešok online – festival rozhlasových rozprávok*, *Knihotúlanie*, *Divadielka*, *Piešťanské online potulky*, *Prechádzky výstavami*, *Debaty o čítaní* a iné. Barbora Krajč Zamišková uviedla, že postupným triedením videí uľahčili návštevníkom hľadanie v online priestore. V rámci ďalšej aktivity *Piešťanské potulky* knihovníci rozprávali legendy, povesti aj príbehy spojené s mestom a diskutovali s autormi, ktorí pochádzajú z mesta Piešťany. Diváci-čitateľa sa pozretím videa inšpirovali námetmi a miestami, kde môžu ísť a zároveň sa dozvedeli informácie o knihách, v ktorých si môžu prečítať legendy a povesti súvisiace s mestom Piešťany. Spojením knihy s históriou a umením sa môžu ľudia dozvedieť zaujímavosti o meste, v ktorom žijú. Medzi populárne podujatia patrili aj tvorivé dielne. Deti si mohli vyrobiť papierový výjav kolonády v 3D verzii alebo sponkovník, ktorý vyzeral ako z dielne Alfonza Muchu. Zároveň sa dozvedeli, kde sa v Piešťanoch nachádza jeho obraz. Taktiež sa zoznámili s výrobcou bábok, ktorý im predstavil svoju prácu a následne si deti v tvorivých dielnach vytvorili vlastné papierové bábky.

Mestská knižnica v Piešťanoch prostredníctvom online podujatia predstavila aj knihu Tone Revajovej *Rok Sívka Ohniváka*, ako i istý návod pre rodičov, ako s knihou pracovať. V knihe sú väčšími písmenami vytlačené niektoré vety, a tak sa rodič môže na začiatku s malým čitateľom dohodnúť, že ich bude čítať on. To ho iste veľmi poteší, keďže sa môže podieľať na príbehu. Bábkoherečka využila i dramati- záciu, v ktorej s bábkami pokračovala v deji. Pripomenula, že rodič počas čítania môže viesť s dieťaťom rozhovor/dialóg, lebo v príbehu sa nachádzajú vážne témy ako strata blízkej osoby alebo narodenie súro- denca. Čítanie dieťaťu je veľmi dôležité pre rozvíja- nie slovnej zásoby a jeho obrazotvornosti. V tvorivých dielňach si deti mohli vyrobiť záložku.

Ludmila Hrdináková z Filozofickej fakulty Uni- verzity Komenského v Bratislave, ktorá dopĺňala každý príspevok svojimi postrehmi, ocenila podpo- ru čítania v rodinách i to, že je to akoby navigácia pre rodičov, ako s malými deťmi knihy čítať. Kni- hovník by bol v takom prípade v role poradcu. Pri- pomenula taktiež, že je to i zmysluplné a zaujímavé trávenie voľného času s dieťaťom, pričom ho rodič zároveň vychováva k čítaniu.

● ZÁZRAČNÁ CESTA ČERVÍKA ERVÍNA

Silvia Kupcová, Mestská knižnica Mikuláša Mišíka v KaSS v Prievidzi

ZÁZRAČNÁ CESTA ČERVÍKA ERVÍNA Silvia Kupcová, Mestská knižnica M. Mišíka v KaSS v Prievidzi

Ciele:

- rozvíjanie čitateľsky príťažlivého textu
- podporovať kreativitu
- rozšíriť možnosti práce s textom na vyučovaní

Výber literatúry:

- sympatický hrdina
- pre dieťa príťažlivá poetika a fantázia – mikrosvet a makrosvet¹
- svojská ikonocita

Silvia Kupcová so svojim spoločníkom – bábkou Ervínom odprezentovala video *O zázračnej ceste červíka Ervína*. Na začiatku videa knihovníčka predstavila knihu *Červík Ervín* a jeho autorku Andreu Gregušovú a potom začala čítať ukážku z knihy *O Jablkovej štrúdlí*, do ktorej zmenou hlasu zapájala aj bábku červíka. Keďže videoprezentáciu o Ervínovi si pozrelo mnoho detí, tak knižnica po prečítaní prí- behu vymyslela súťaž, v ktorej malí čitatelia vytvá-

rali knihy s ilustráciami a skúšali hádať, ako príbeh z ukážky pokračoval. Knižovníčka niektoré z nich prezentovala na webinári a prečítala aj zaujímavé fabulácie deja. Dodala, že jedna trieda dokonca uro- bila i dramati- záciu textu a video poslala do knižnice. Ludmila Hrdináková ocenila výber textu, ktorý bol pre deti príťažlivý, keďže sa v ňom červík ocitol na nedobrovoľnej vandrovke, čím sa vytvoril priestor na rozhovor s deťmi o tom, či budú navždy bývať so svojimi rodičmi alebo raz pôjdu vlastnou cestou. Spomenula aj podporu kreativity vyhlásením súťaže a tiež dramati- zácie textu a presah do iných predme- tov ako prírodoveda a výtvarná výchova.

● VO FARBÁCH VYCHÁDZAJÚCEHO SLNKA

Viera Némethová, Miestna knižnica Petržalka

Knižovníčka Vierka Némethová prezentovala tému *Vo farbách vychádzajúceho slnka*. V úvode porozprá- vala o tom, čo všetko pochádza zo starých príbehov, z mýtov, legiend či povestí, ktoré sa odovzdávali z generácie na generáciu. Predovšetkým išlo o prí- behy o stvorení sveta, krajín a o tom, ako si ľudia kládli otázky, prečo svieti slnko a hovorili o živloch. Každá krajina má takéto príbehy a jednou z nich je i Japonsko. Viera Némethová porozprávala i o tejto krajine a o tom, že jej príbehy sú ovplyvnené ázij- skou kultúrou. Téma priamo nadväzovala na učivo v šiestom ročníku, teda bola vhodná ako dopĺňujú- ca lekcia k výučbe. Zároveň, keďže sa knihovníčka nachádzala priamo v knižnici, prezentovala výstavu 39 japonských umelcov, ktorí zvíťazili na *Bienále ilu- strácií Bratislava*. Nasledovalo čítanie textu o zrodení ostrovov a potom legendy o klimatických a zeme- pisných podmienkach, ktoré sú v Japonsku (z knihy *Mýty a legendy – Stvorenie sveta*).

Knižovníčka neskôr pokračovala predstave- ním knihy *Kodžiky*, ktorá je základným kameňom japonských mýtov, a čítaním ďalších ukážok z iných legiend. Zároveň sa vytvoril priestor na diskusiu s či- tateľmi o Japonsku a o tom, či poznajú nejaké japon- ské ostrovy. Knižovníčka uviedla zaujímavé názory detí z rozhovoru a dialógu, z ktorých vyplynulo, že malí čitatelia poznali mnohých bohov z bájí z počí- tačových hier. Ukážky z kníh boli obohatené nielen výkladmi o japonských legendách, ale aj o príbehy o vplyve čínskej kultúry na Japonsko. Knižovníčka poukázala aj na hracie prvky v knižnici (puzzle) a tvorivé dielne, v ktorých si deti môžu vytvoriť

napríklad papierového žeriava. Na záver Ludmila Hrdináková zhodnotila príspevok a kvitovala súvis s inými predmetmi (medzipredmetové vzťahy) a zároveň multikultúrny presah. Taktiež spomenula, že tínedžri v tomto veku sú filozofické bytosti hľadajúce vyššie princípy a začínajúce sa zaujímať o fantasy. Prebúdza sa v nich symbolické mýtické myslenie.

● IDEME ONLINE. FUNGUJE TO?

Katarína Ciganová a Tatiana Anestík, Malokarpatská knižnica v Pezinku

IDEME ONLINE. FUNGUJE TO?

Katarína Ciganová a Tatiana Anestík, Malokarpatská knižnica v Pezinku

- socializácia čítania
- socializácia čitateľa
- čítanie ako sociálna komunikácia
- online aktivity
 - ako chuťovka
 - ako darček

Katarína Ciganová na začiatku svojho vstupu porozprávala o fungovaní knižnice pred pandemiou COVID-19 a o množstve každodenných podujatí pre deti. V knižnici počas pandémie ostali prázdne priestory, preto bolo nutné prispôbiť sa situácii aj bez náležitého vybavenia a online fungovania, aby sa udržal vzťah s čitateľom i na diaľku, lebo čitateľ je pre každú knižnicu kľúčový. V pandemickom období narazili na množstvo problémov, napríklad mali len jeden smartfón či nemali statív, preto si prvý vyrobili z kartónov, v ktorých prišli nové knihy, druhý zas z lega od detí knižničiek. To dokazuje, že ak sa chce, tak sa všetko dá! Postupne zverejnili videá, v ktorých načítavali ukážky z kníh autorov pre deti, ako Ľubomír Feldek, Július Belan, Erik Ondrejčka, Mirka Ábelová či Mária Dopjer-Danthine, a to v rôznych jazykoch (slovensky, maďarsky, česky, dokonca francúzsky). Tak vytvorili zahraničný presah a dostávali spätné väzby aj spoza hraníc. Zverejnili taktiež videá s recenziami kníh, ktoré si mohli čitatelia pozrieť a potom si prísť požičať knihu, ktorá ich zaujala. Odozva na seba nenechala dlho čakať a mnohí rodičia, ktorí s deťmi prišli do knižnice, uviedli, že videli video a na základe neho si chcú danú knihu požičať. Ozva-

li sa aj pedagógovia, ktorí videá používali pri výučbe, rozposlali ich deťom a potom o nich na online hodine diskutovali. V niektorých nahrávkach natočili čítanie otvorenej knihy, a tak si malý čitateľ mohol čítať zároveň s knihovníkom či umelcom, ktorý prijal pozvanie knižnice. Veľký úspech mali videá so starými leporelami. V aktivite *Knihy na mieru* knižničky približovali, čo sa aktuálne v knižnici deje a aké nové knihy pribudli do poličiek. Na webovej stránke knižnice i na Facebooku zároveň uverejňovali aj písané recenzie či pracovné listy pre deti, ale aj maľovanky, vystrihovачky, bludiská, „spájačky“, šablóny a iné. Mnohé deti následne posielali do knižnice fotky svojich výrobkov. Videá je možné nájsť na YouTube kanáli *Kníži Baba*.

Na prezentáciu Kataríny Ciganovej nadviazala kolegyňa – knižnička Tatiana Anestík, ktorá priblížila online kvízy spustené na webovej stránke knižnice. Informovala o vzniku nápadu, ale aj o tom, ako sa tvorí zábavný, vedomostný, prípadne literárny kvíz pre deti. Uviedla, že v prvom rade je dôležitý výber kníh. Je dobré zvoliť také, ktoré deti poznajú z podujatí v knižnici alebo zo školy. Otázky v kvízoch by mali byť rôzneho typu, aby po chvíli nezačali hráča nudiť, ale aby ostal v napätí a v očakávaní, aká bude ďalšia otázka a na čo sa zameria. Odpovede môžu mať rôznu formu, ako výber z viacerých možností, respektíve z dvojice pravda/nepravda alebo priamo odpoveď na otázku. (*Ktorú z týchto kníh nenapísal Roald Dahl? Čo je to tátoš? Prečo dostal Popolvár svoje meno?* – práve takéto typ kvízu obľubujú mladšie deti). Tatiana Anestík poznamenala, že staršie deti majú radšej iný typ, napríklad pri sérii otázok o Harrym Potterovi ich najviac bavilo hádanie mien alebo zaklínadiel. Knižnička spomenula aj aplikáciu *Online kvíz*, v ktorej sú otázky časovo ohraničené. Na konci si čitateľ môže pozrieť v tabuľke nielen svoje skóre, ale i umiestnenie iných hráčov. Správnu odpoveď sa však dozvie hneď. Mladší i starší čitatelia sa o svoje reakcie na online kvízy podelili na Facebooku. Spokojnosť s kvízom vyjadrili aj pedagógovia, ktorí využívali kvízy na hodinách literatúry.

● S KNIHOU V ONLINE PRIESTORE

Elena Šimkaninová a Ivana Jakubčáková, Popradská knižnica v Poprade

Podujatie *S knihou v online priestore* predstavili Elena Šimkaninová a Ivana Jakubčáková. Kniha, na ktorú padla ich voľba, bola *Hľadám lepšiu mamu* od

Gabriely Futovej. Po prezentácii titulu nasledovalo prečítanie prvej ukážky, pričom sa na monitore súbežne/paralelne s knihovníčkou/recitátorkou objavila aj ilustrácia konkrétnej situácie zo scény. V úryvku z knihy *Hľadám lepšiu mamu* sa hlavná postava tretiačka Katka poháda s mamou a chce si nájsť lepšiu rodinu, lepšiu mamu. Povie jej škaredé veci a mama ostane smutná. Knihovníčka Elena Šimkaninová čítanie viackrát prerušila, aby poukázala napríklad na to, akí sme, keď sa nahneváme a povieme niečo, čo nás môže neskôr mrziť. Ako názornú ukážku „nafučania sa“ použila balón, ktorý praskla. Čítanie striedala aj s prerozprávaním. Občas sa knihovníčka pristavila a na diaľku komunikovala s deťmi, pričom si i odpovedala. Na konci čítania zadala deťom dve úlohy, a to písomne/ústne vyjadriť/napísať v komentároch ospravedlnenie a odpovedať na otázku, či chcú lepšiu mamu. (Metóda písania je skvelou formou vyjadrenia detí, ktoré sa boja hovoriť.) Knihovníčka uviedla, že deti v komentároch reagovali otvorene a smelo. Mohli diskutovať o riešení problémov, spracovaní hnevu a o pomste (ako reakcie na problémy) a podobne. Ludmila Hrdináková dodala, že je dobré vyberať humorné ukážky, pretože deti sa veľmi rady smejú, a ak sa zakomponuje do príbehu aj emocionálna rovina, ide o pridanú hodnotu textu.

● ŠTVORNOŽKY KU KNIHÁM

Monika Ferková a Tatiana Hudačková, Krajská knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove

Podujatie *Štvornožky ku knihám*, ktorého cieľom je priviesť deti (0 – 4 rokov) ku knihám prostredníctvom zážitkového čítania, funguje už od roku 2018. Matky s deťmi i celé rodiny ho pravidelne navštevovali a keď začala pandémia, knižnica hľadala možnosti, ako ho presunúť do online priestoru. Voľba padla na natáčanie videí. Každé má svoju vlastnú

tému, ku ktorej sú vybrané aj tvorivé dielne a podobné aktivity. Napríklad pri téme Vianoce bolo čítanie knihy so zimnou tematikou pri vianočnom stromčeku a pri téme Veľká noc zasa knihovníčky natočili videonávod, ako si vyrobiť farebné papierové veľkonočné vajíčka na hranie. Cez ich stred sa nakreslí čiara v rôznych krivkách a vajíčka sa podľa nich prestrihnu na polovicu. Po zamiešaní majú deti k sebe priradiť správne polovice, a tak si trénujú nielen pomenovanie farieb, ale aj jemnú motoriku. Ludmila Hrdináková poukazuje na pozitíva hry uviedla, že deti si pri takýchto aktivitách rozvíjajú svoju obrazotvornosť, vizuálnu pozornosť a slovnú zásobu. Súčasťou podujatia sa stalo aj čítanie príbehov v réžii speváčky Katky Koščovej. Hrdináková ocenila, že je skvelé vziať dieťa pri čítaní do príbehu, debatovať s ním, zastaviť sa v deji a opýtať sa, čo sa asi ďalej stane a podobne. Je správne motivovať deti vhodnými knihami, lebo sú to budúci samostatní čitatelia, a práve v tomto veku by mali rodičia vzbudiť ich záujem o knihy. Na viaceré online aktivity mali v prešovskej knižnici spätnú väzbu v podobe krásnych fotiek od čitateľov, na ktorých čítali knihy, skúšali ponúkané aktivity alebo prezentovali výrobok z online tvorivých dielní.

Podujatie *Motivačné aktivity s detským čitateľom*, prvýkrát vo forme webinára, sa vydarilo, hoci zápasilo s menšími technickými problémami. Zúčastnilo sa ho viac ako dvesto účastníkov, z ktorých mnohí boli aktívni v diskusiách a ďakovali za podnetné inšpirácie. V čase zavretých knižníc zaznela aj myšlienka, s ktorou iste mnohí súhlasili, že knižnice síce môžu fungovať v online priestore, ale len s doplnkovými aktivitami, pretože potrebujú kontakt a osobné stretnutia. Musíme teda dúfať, že o rok sa všetci stretne zoči-voči, priamo na pôde knižnice, a opäť s novými a podnetnými podujatiami. Najmä s účasťou detí, lebo práve pre ne to všetko s láskou robíme.

Všetky príspevky z webinára sú dostupné na kanáli YouTube a odkazy na jednotlivé príspevky sú uvedené na stránke Knižnice pre mládež mesta Košice www.kosickemk.sk.

Pre knihovnícku verejnosť je pripravený zborník zostavený z príspevkov, ktoré odznali na webinári *Motivačné aktivity s detským čitateľom 2021*. Zborník je voľne dostupný v PDF formáte na webovej stránke knižnice.

Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.